

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5
zl., půlletně 2 zl. 50 kr.,
čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně
5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
80 kr. čtvrtletně 1 zl. 40
Jednotlivá čísla prodá-
vají se po 12 kr.
jednotlivé přílohy hud.
po 50 kr.,
Za inseráty se platí mimo
kolek pouze 2 kr. za řá-
dek drobného písma.

DALIBOR.

Časopis

Jen frankované listy
přijímají se.
Rukopisy redakci zaslané
nevracejí se.

Předplatné přijímá admi-
nistrace v č. 147-I.
(Karlova ulice.)

Dopisy týkající se redakce
buďtež zasílány franko
p. dru Ludevítovi Pro-
cházkovi do č. 9
v Ječné ulici.

věnovaný zájmu světské i církevní hudby a zpěvackých spolků českoslov., zároveň pak
organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památne dni hudební.

4. dubna	1752 nar. Nic. Zingarelli, op. sklad. — v Římě.
" "	1802 nar. Jind. Romberg, housl. — v Paříži.
5. "	1734 nar. Šim. Joz. Truska, housl. — v Roudnici.
" "	1755 nar. Vinc. Mašek, sklad. — ve Cvikavi.
" "	1784 nar. Lud. Spohr, výt. sklad. — v Brunšviku.
" "	1803 I. provoz. Beethovenova oratoria „Kristus na hoře Olivetě“ ve Vídni.
" "	1819 nar. Stan. Moniuczko, sklad. polský — v Ubielu.
" "	1865 † Kornel Stankovič, horv. sklad. — v Budíně.
6. "	1815 nar. Bob. Volkmann, sklad. — v Lomači (v Sasku).
" "	1369 † Kreissle z Hellbornu, biograf Šubertův — ve Vídni.
7. "	1795 nar. G. B. Rubini, slovut. tenorista — v Romano.
" "	1833 † kníže A. J. Radzivil, sklad. — v Berlíně.
" "	1805 naroz. Václav Neukirchner, výtečný fagotista — v Novém Strašeci.
" "	1819 nar. Korn. Ever, pian. a sklad. — v Hamburce.
" "	1848 † Gaetano Donizetti, op. sklad. v Bologni.
" "	1863 I. provoz. Berliozový zpěv. „Beatrice et Benedikt“ — ve Výmaře.
9. "	1754 nar. A. F. Bečvarvoský sklad. a varh. v Ml. Boleslavi.
" "	1764 Velký koncert Sletého Mozarta a jeho sestry Marianny — v Paříži.
" "	1825 I. české provoz. Mozartova „Don Juana“ v Praze (v překl. Macháčka).
" "	1872 I. provoz. Glukovy zpěv. „Ifigenie v Aulidě“ v Praze v kr. českém divadle.
10. "	1732 nar. Vojt. Brichta, výb. učitel zpěvu v Netolicích.
" "	1803 I. koncert jednoty hud. umělcův v Praze (Haydenova orator. „Stvoření světa“).
" "	1866 I. provoz. Glukovy zpěv „Armida“ v kr. zem. českém divadle v Praze).
" "	1870 † Ch. de Béroit, výt. housl. v Bruselu.

Smetanova „Prodaná nevěsta.“

(Komická opera ve 3 jednáních; vlastnictví „Maticе hudební“
v Praze.)

Dle výtahu klavírního posuzuje

dr. hrabě F. P. Laurencin.

(Pokračování.)

Vdor tomu, že v tomto momentu bouří vzduchem
vlny nevázaného veselí posvícenského, neutonou předc
mysle ty rozohněné ve víru všeobecném, nýbrž jsou pří-
stupny i jemnějším pocitům: sem náleží ku př. hudební
ilustrace následujících slov textu: „žena doma hospo-
daří, muž se uklízí za džbánky“ ještě lépe v něme-

ckém: „geht der Mann zu frohem Feste, muss das
Weib daheim sich plagen,“ jež sice ve stylu idy-
lickém v g-dur zakončí, však hned na to do j-mol
se v rozprávání orchestrálním obrací. Ačkoli přechod
tento leží na snadě, účinkuje právě v tomto místě
úchvatně i připravuje mysle posluchačstva na násle-
dující vzdechy celého sboru, „ouvej! konec radosti“
atd. I zde jako před tím má nadvládu onen ven-
kovské veselí v živých barvách ilustrující znak,
totiž pastorální na prodlevě spočívající průvod orke-
strální. Též ona zvláštní často přerývaná rytmika
od posledně naznačeného místa počínaje až k opa-
kovaní thematic (tedy asi od 1. taktu str. 26 až
k 15. taktu str. 27.) ve zpěvní části bude zdařilým
karakterisováním přirozené pravdy každému, jenž v te-
kstu tak časté narážky na slova jako „starost, zlost,
mrzutost, slzy“ atd. nepřehledne. Toto právě zmíněné
opětování hlavní věty musí v ohledu melodicko-the-
matickém za takové býti považováno. Porovnání
str. 24—25 se str. 27—28 nás nejlépe o tom poučí.
Pozorujeme-li obě místa důkladněji, tu nám ovšem
jakýsi rozdíl napadne: v poslednějším totiž vynikají
plnější a mohutnější proudem vedené hlasy.
V tom právě spočívá dramatické těžiště celé té opě-
tované věty. Tento způsob stupňování jest sice znám
a mezi skladateli na denním pořádku: nechť si však
zde každý prohlédne základní onen charakter i všechny
jednotlivé členy tohoto zesíleného vedení hlasů a
zajisté se přesvědčí, že tu nemáme činiti pouze s ja-
kousi obvyklou obratností formální, nýbrž že právě
v tomto místě vedl ruku skladatelovu jemný takt ja-
kož i vytríbený smysl pro svěží, duchaplnou poly-
fonní stavbu hudebních myšlének; tedy že setkáváme
se tu s mistrem, jehožto zvláštní styl prozrazuje
právě tak pravdivé jako hluboké porozumění oné vzne-
šené bytosti polyfonické nejen ve smyslu velkých mistrů
klassických, nýbrž i ve smyslu moderním, kde ji
v naší době velký Wagner s tak šťastným zdarem
v život dramatický uvedl.

Nyní sbor umlkne na krátkou dobu a alternující dvojzpěv mezi oběma milenci (Mařenka, Jeník) se počíná rozprávati (str. 29) a dosahuje nejvyššího vrcholení v prudkém vykřiku bolesti Mařenčiny („Bože jak to skončí“) při pomyslení, že by ji snad vyrvatí mohl někdo z náruče milovaného Jeníka. Tento však chlácholí rozbolestněnou mysl její a vybízí ji k stálosti i odvaze. Vybídnutí toto se ovšem halí v takové formy frázovitě, jež spíše obratným sestavením vespolným, než novotou melodicko-harmonické barvitosti poutají. Jakési úchvatnější vyzdobení ve smyslu kvetoucího života hudebního doby moderní zajisté by právě t o m u t o místu neuškodilo, kde erotický pathos nadvlády se zmocňuje. Sbor sdílí náhled Jeníkův a rozprává fráze chlácholivé dále v obvyklých sentencích. Hudba v těchto místech se pohybuje zpočátku v proudu zcela přirozeném ladně plynoucím. Tak a ne jinak zpívá zajisté ode dávna v operách nejznamenitějších skladatelů sbor venkovského lidu, aniž by překročil onen střed mezi banalností a šroubovaností. Průběhem dalšího vývinu zdála se však skladatelovi přirozená tato barva živlu venkovského unavující jakousi jednotvárností a proto aby snad též ukázal, že stejně dovedným jako smělym jest plavcem na širém moři enharmoniky, zabloudil z tohoto jednoduše naivního stylu v moderně transcendentální sféry harmonické.

Nyní následuje monolog či vlastně arie Mařenčina, v níž tato milenci svému všemožnou pomstu pro ten mimořádný případ přísahá, pakli že by ji kdy v nevěře opustiti chtěl. Z druhé strany pak doráží naň s otázkami, aby vyzvěděla proč je tak zasmušilým, proč jest k ní chladným i ptá se jej přímo po důvodu domnělé nevěry jeho. Tyto psychologické protivy jsou v hudbě Smetanově obratně a na nejvyšš duchaplně vedle sebe postaveny: neboť tato arie (B-dur $\frac{3}{4}$ takt, Moderato) rozpadá vskutku ve dva přísně od sebe rozdělené díly. Z prvního mluví žárlivost, pomsta, rozhořčenost; v druhém pak v srdci milující dívky nadvládu obdrží city něžnější, láskyplné. Hlavní motiv prvního dílu vyniká znamenitým živlem rytmickým, z něž patrně dýše rozčilenost, ukvapenost; druhá pak fáse naznačeného obrazu duševního předchází co mezihra onu bolestnou otázku Mařenčinu „proč jsi se tak rozhněval, že jsi domov opustil,“ i dýše toužebným rozechvěním (str. 35 na poslední řádce).

Které pocitům ušlechtilým přístupné nitro mohlo by odolati sladce svůdné moci tohoto místa. Melismata druhu tak bluboce úchvatného vryjí se v mysl citlivou tak jasně a blahodějně, že člověk s rozkoší vícekrát než jednou jim naslouchati dovede. Obraz ten naznačený udržuje se v pravdě až ku svému zakončení (na poslední řádce str. 37.) na stejně, či lépe řečeno, na neustále se stupňující výši a povznáší toto právě naznačené číslo mezi nejskvělejší momenty tohoto nejen krásného nýbrž i v hudebně-dramatickém ohledu ne málo vynikajícího díla!

(Pokračování.)

Čtyři slovní mistři skladby klavírní.

II. Karel M. Weber.

(Pokračování.)

Každý umělec ve svých dílech uměleckých zůstává věrný obraz svého života, ne snad onoho „vitae curriculum“, života vnějšího, ale biografii svou vnitřní, duševní. Mimo to v dílech mistrů jasně vidíme obraz doby, v níž psali a tvořili. Ano, u slavných skladatelův netřeba ani veškerých děl jich ku posouzení doby a chutí i vkusu jejího; často k tomutěž účeli dostačí jen jednotlivé skupiny jich; ano často i díla jen efémerní, plody měnivé módy, stvůry periodického úpadku a přechodů rozličných jsou nám jasným obrazem minulosti a právě tak drahocennými prameny, jako díla mistrovská klasiků nejčizejších.

Taký obraz doby možno jest čísti v klavírních skladbách Webrových; jsou to práce, jež pro opery jeho takřka v zapomenutí vešly a ač jsou co do významu uměleckého ovšem mnohem nepatrnější než ony, předc ducha hudby toho času nám barvami mnohem živějšími znázorňují. Psány jsou v prvním a druhém desetiletí našeho věku, všeobecně se hrály skladby ty v třetím a čtvrtém, úspěch znamenitý působily v koncertech přičiněním velmistra pianistův F. Liszta v pátém a souhrnné vydání jich vyšlo v desetiletí šestém. Musíť díla umělecká dozrát nejen v duchu autora, ale i v duchu obecenstva. A proto zcela jest pochopitelné, že většina mistrův uznání všeobecného dochází teprve po zpráchnivění té bídné schránky tělesné, kdežto duch v pracích jich u vděčné mysli potomkův žiti nepřestává.

A stává se, že ten, kdo uznáván bývá za živa, a komu celý svět se koří, po smrti a to často dosti právem upadá v zapomenutí.

To co ve skladbách klavírních K. Webera tak bujně vykvétá, jest jarní, ušlechtilé kvítko školy romantické. Již ráz prací jeho se starým klasicismem se nesrovnává. Právě „komorní“ sonáty tu již není; místo její zoujala sonáta koncertní. Obecenstvo tehdejší bylo skladbami z oboru sonáty tak přesyceno, že tvrdili někteří, kterak nemůže nikdo nad sonátu nic zdlouhavějšího hráti, leč by hrál — dvě sonáty po sobě! Není tedy divu, že snažlivý mladý svět hudební se počal po nových formách ohlížeti. A tak učinil i Weber, mezi jehož skladbami nalézáme kusy taneční, romance, potpouri, capriccia, momento capriccioso, serenady, fantasie, ronda a jednotlivé mnohé piecy, jimž nadpis chybí (snad jakési skladby charakterní neb „písně bez slov.“) Volnou fantasií je i Webrovo pohrobní dílo „Les adieux“. Podobná díla mají i Bach, Haydn a Beethoven; tento bolné pocity při loučení a opojení radostné při šťastném shledání vylíčil ve formě sonaty, Haydn ve formě symfonie, Bach v podobě capriccia; Weber ale zvolil k témuž cíli široký rámeček fantasie.

Forma sonáty tedy není u komposic Webrových formou výhradní a jedinou; ale není to ani jakákoliv jiná forma tradicionelní. Skladby jeho spojuje jen

jediná ukrytá páska nerozlučně: a to je snažení se o cosi nového. o dramatickou sílu výrazu a o mounutnost prostředků uměleckých. Veškeré komponování bylo u Webra jenom průpravnou školou k opeře. Bylo mu to jaksi dogmatem, že každý skladatel i instrumentalista vycházeti musí v působení svém od skladby vokální, „původu a pramenu to veškerého života dramatického a veškeré hudby“. On blížil se opeře z nenáhla, oklikami; ale cíle svého si byl již od počátku [činnosti své jist. Ačkoliv, co dramatik takorška zrozen, již ve svých komposicích klavírních z věku chlapeckého jakous náklonnost k pathosu slohu operního prozrazuje a ačkoliv operetty psal již tehdá, kde lidé obyčejní ve školách začínají s Corneliem Nepotem, tož předc celé to množství skladeb jeho až ku 30. roku věku jeho (1816) vřaditi dlužno mezi skladby ducha instrumentálního; teprv od 30. roku počínají díla jeho bráti na se ráz zpěvný a teprv v posledních šesti letech věnoval se Weber výhradně svému pravému povolání, — opeře. Za dob Napoleona I. byl virtuosem a mistrem hudby koncertní; za bouřných dnův válek osvobození pěvcem „národních“ písní německých a těmito teprvé razil si cestu k nejpopulárnější opeře německé, k „Čarostřelci“. Takový uměleckého života běh neposkytoval mu zajisté hojně času k pravé sonátě, nejčistší, nejbohatší, ale i architektonický nejprísnejší formě hudby instrumentální.

Sonát druhu velebnějšího, mohútnějšího, jakými jsou symfonie a smyčcové kvarteto, Weber právě milovníkem nebyl; a ačkoliv v ouvertuře k „Euryanthě“ a jinde jakous studii symfonickou byl komponoval, předc pokoušel se o celou, pravou symfonii bez trvalých výsledků a jen mimochodem. Ještě méně dbal o odměřenou plastiku kvarteta smyčcového. Psal sice kvarteta a kvinteta pro klavír, klarinet a p., ale pravý přízvuk, pravé těžiště celé skladby spočívá spíše v klavíru, klarinetu, než v čemkoliv jiném.

K. M. z Webrů psal své sonáty klavírní jenom pro virtuosity neb děti; pravá komorní sonáta, kteráž působením Haydna, Mozarta, Beethovena, a Clementiho stala se výplodem klasicismu, ta jest jen pro hudebníky a znalce dokonalého vzdělání esthetického. Naproti této komorní kladena byla za doby Webrových. tak zv. „velká“ sonáta, „velké“ kvarteto a j., kde již nadpis značil poměr skladeb těch ku dřívější těsné formě. Jmenovány tu buďtež jen Webrové čtyry velké sonáty, virtuosní, koncertní, ježto v nich ideou i formou nástroj a jeho efekty důmyslně vládnou. Beethoven napsal sice mnohou „velkou“ sonátu technicky snad ještě těžší, ale pražádné sonáty pro virtuosity; neboť efekty i nejsmělejší zůstávají u něho jenom prostředkem a nejsou nikdy účelem a poddány jsou vždy ideji a formě. V tom založen tedy hlavní rozdíl mezi hudbou komorní a virtuosní.

Název hudby „komorní“ není jen snad nahodilým; často nebyl komponista ničím více než komorníkem, sluhou svého mecenata; tím ovšem umělec nosil livrej svého pána, ale vkus a chutě pánovy vzíti na se musely livrej umělcovu. Jak tragicky to teď

zní, píše-li Allg. Musikzeitung ze dne 20. března 1816 o jednom z posledních znamenitějších mistrů ryzé, staré skladby kvartetní: „Chvalně známý skladatel Fr. Krommer postaral se o to, aby na svá stará kolena měl trochu klidu a odpočinku. Již vloni odebral se co c. k. vrátný se svým panovníkem do Paříže, kdež od vynikajících sil konservatoře tamnější s velikou úctou byl přijat.“ Dá se očekávati, že i za takovýchto poměrů na své přátely nezapomene a je časem nějakým plodem jaré své musy oblaží!“ — Když hudba komorní sprostila se později takového otročení, pozbyla tíra i vnitřní své volnosti a svobody. Za časů Webrových počali skladatelé psáti pro širší obecenstvo; byl to obrat v socialním postavení skladatelů, jenž současně nastoupil, když výhost dána jest starému klasicismu a i tu jest Weber rozhodně prorokem moderních vymožeností hudebních. Beethoven byl bez odporu svéhlavý, nepodmanitelný, po svobodě toužící duch; vzdor tomu nemohl opovrhovati přízni a penězi bohatých a vznešených, aby alespoň vnitřní svobodu u tvoření svém si uchoval a sonáty i kvarteta svá psal tak, jak právě chtěl. Proto dedikační nápisy skladeb jeho důležitými jsou v historii umění, mluvíce jasně o svobodě vnitřní, jakouž vykoupiti si musíval hudebník zevnějším nějakým patronátem a kdo rozumí oněm dedikacím, ten ví, že na druhé straně pravá hudba komorní odumřiti musila, podléhla-li vkusu a chutěm velikého davu obecenstva, římským plebejům u věcech jistých ne nepodobného.

A Weber mnohem více než Beethoven tohoto obecenstva se přidržel; duch jeho v nejkrásnějším slova smyslu šlechtný snažil se o to, aby sblížil se s těmi plebeji v republice hudby klasicické, ale pravé hudby komorní nemohl více psáti. Co dvě nové moci hudebního života veřejného nabyly vrchu. koncert a opera. A to i v sonátách Webrových zřejmě se jeví. Jeho sonatiny pro čtyry ruce založeny jsou většinou na motivech zpěvných, tanečních, vůbec na motivech spíše do opery se hodících; jeho velké sonáty psány jsou pro efekt v síních koncertních a salonech. Tím stalo se, že hudba komorní na čas usnula, až opět Mendelssohn ji vzkřísiti se snažil.

Ježto socialní postavení hudebníkův se valně bylo změnilo, nemohl ani Mendelssohn více komponovati ve smyslu staré, pravé hudby komorní. Psal písně a piecy klavírní „pro kruhy domácí“, sonáty a kvarteta pro znalce a pro svět vznešený; na cestě této následoval jej pak Šuman a jiní.

(Pokračování.)

Z ciziny a Rakouska.

** Z Petrohradu. V třetím koncertu ruské hudební jednoty provedena byla nová symfonie E. d. Nápravníka s skvělým úspěchem, o níž přineseme v příštím čísle obšírnější úsudek z pera nejdůkladnějšího kritika petrohradského, nám zasláný. — První operní představení po

velikonocích bude nová zpěvohra Čajkovského (profesora na konservatoři moskevské) „Opryčniky.“ V nejbližších představeních vystoupí náš krajan A. Barcal poprvé na Mariinském divadle v Gounodově zpěvohře „Faust“ a sl. Klementa Kalašova, prodělavší takorika zcela z počátku důkladnou školu u výtečné Nissen-Salomanové, v Glinkově zpěvohře „Ruslan a Ludmila.“ — Z pohostinských her p. Palečka v Miláně sešlo, jelikož jemu ředitelství císařského divadla nechce dáti dovolenou hned na počátku května b. r. a v Miláně až do polovice tohoto měsíce čekati nemohou. Uzavřel právě kontrakt na 20 pohostinských her v Oděse v měsíci červnu a červenci b. r.

** Z Mnichova. J. Brahms vystoupil zde v II. abonentním koncertu co skladatel, pianista a dirigent.

** Mary Krebsova nastoupila uměleckou cestu do Londýna, kdež se zdrží až do konce května.

** V Bremě provedena dne 5. března m. m. poprvé nová zpěvohra „Královů páže“ od tamějšího kapelníka Hentschla.

** V Lipsku zamýšlejí Rob. Šumanovi ctitelé jeho postaviti pomník.

** V Drážďanech provedena byla tyto dny s šťastným úspěchem nová zpěvohra tamějšího varhaníka při hlavním chrámě Kretschmera „Die Folkunger,“ s kterouž se skladatel přiznává úplně co přívrženec Wagnerových teorií. Byl po každém jednání hlučně volán.

** Vídeňský J. Strauss pracuje nyní pilně v oboru operety, neměl však dosud zvláštního štěstí. Snad se mu lépe zdařila nejnovější jeho opereta „Netopýr,“ kteráž poprvé provedena bude v divadle na Vídeňce tuto neděli.

** Z Milána. V divadle „la Scala“ učinila Ponchielliho nová zpěvohra „I Lituani“ rozhodné štěstí. Skladatel byl 24krát volán! —

** Portugalský skladatel A. Repara z složil novou zpěvohru „La Rinnegata,“ která se již připravuje v Oportu ku provozování.

** Vlašská operní společnost impresaria Polliniho započala dne 16. m. m. v král. operním domě v Berlíně delší řadu představení Verdiho zpěvohrou „Ballo in maschera.“

** V letošní sezoně letní sejdou se již v Bayreuthu někteří zpěváci, které si R. Wagner pro slavnostní představení trilogie „Nibelungů“ vyvolil, aby se již poznenáhla seznamovali s úlohami jim přidělenými. Z Berlína se tam odeberou Nieman a Betz.

** Dne 21. listopadu 1873 zemřel na Michalově Hoře blize Kieva pilný sběratel národních písní maloruských Michal Alexandrovič Maksimovič v 69 roce věku svého. Býval profesorem a rektorem na universitě Kievské a byl čestným členem 22 spolku vědeckých. (V. D.)

** Známy skladatel taneční hudby J. Chr. Lumbye zemřel dne 20. m. m. v Kodani.

** Z Pešti. (Pův. zpr.) Ludvík Breitner, slavil v těchto dnech v Pešti výtečnou hrou svou neobyčejné triumfy. Nadšené obecenstvo volalo bez ustání šťastného koncertistu a nijak nechtělo se utišiti i po přidání piecy mimo program stojící; tu v nejvyšší bouři objevil se velmistr Liszt na podiu, i s vroucím blaho-

práním objal mladého titana klavírn. učiniv jej tak dědicem pianistické slávy své. Že nadšení obecenstva přesahovalo při tak neobyčejném výjevu všechny meze, snadno si možno pomysli.

** Dle listů vídeňských představen byl tamnější jednotě lékařské mladý muž, tenorista, jenž má hlasivky tak zvláště ustrojené, že mu prý lze zpívati o dvou tonech najednou.

** Wagnerův „Rienzi“ provozován dne 15. m. m. poprvé v Benátkách. Pozoruhodno zajisté, jak si poznenáhla Wagnerovy opery i v Itálii klestí cestu.

** Fr. Liszt vystoupí dle doslechu ještě v jednom koncertu ve Vídni. Kéž by si zpomněl také Pražanův!

** Düsseldorfští umělci měli zase jednou ten nešťastný nápad a provozovali dne 14. m. m. Beethovenovu pastorální symfonii s pantomimickými scénami, podobně jako již jednou r. 1863. Počinání takové spočívá na velkém klamu esthetickém, Beethovenova symfonie jest samostatné, organické dílo umělecké a nepotřebuje žádných vysvětlivek ni dekoracemi sebe krásnějšími ni pantomaimmi. Při líčení takovém odvracuje se vždy mysl od uměleckého díla k něčemu zcela zevnějšímu, co s tímto nemá nižádného spojení.

** O. Reinsdorf, dřívější vydavatel časopisu „Musik-Centralblatt“ vydává pomocí nakladatelského obchodu hud. C. Luckharta v Kasselu nový hudební časopis německý: „Allgemeine Deutsche Musikzeitung“.

Kronika zpěváckých spolků a hudebních jednot.

** Zpěvácký spolek „Dalibor“ v Slaném uspořádá v pondělí dne 6. t. m. pro členy své spoluúčinkováním více dám pěveckou a hudební zábavu. Program ustanoven takto: 1. „Na Moravu“ od dra. N. Javůrka pro smíš. sbor upravil K. Bendl. 2. Duetto pro tenor a bas ze zpěvohry „Prodaná nevěsta“ od B. Smetany, přednesou pp. Ig. Janda a Alb. Mayssl. 3. „Tři jezdce,“ sbor od B. Smetany. 4. Ptáče, píseň pro sopran s průvodem čella a piana, přednese paní Karolína Hemerková. 5. „Byly dvě boží myšlenky“, sbor smíšený od K. Bendla. 6. Smyčcové kvarteto od Fr. Šuberta. 7. „Plavci na Vltavě“ sbor se solem od Lachnera. 8. Píseň ze zpěvohry „Nocleh v Granadě“ od Konr. Kreutzera, přednese pan Štěp. Erst. 9. Finale II. jednání z Donizettiho zpěvohry „Lucia“, sexteto a sbor.

** Od Křivoklátku (Pův. dop.) Dne 25. března běž. roku uspořádal zpěvácký spolek Křivoklátský produkci v Nové huti za přítomnosti skrovného ale vybraného obecenstva. Předcházela ouvertura slavnostní od Neumanna pro orchestr, pak provedena dvě dueta na harmonium a piano, totiž adagio z cis-moll sonaty od Beethovena a arie z opery „Robert ďábel“ od Meyerbeera; tři mužské sbory, totiž: „Co jsem spatřil Bětulinku“ od Nesvadby, „Válečná“ od Bendla, „Kéž bych byl lásku“ dle Mendelssohna od Bendla; dvojsbor pro mužské hlasy od L. E. Měchury: „Pijácká“; dvě zastaveníčka pro mužský hlas, jedno od Bradského, druhé, tak zvané „Maurické“, od Šuberta s průvodem piana; kvarteto pro smyčcové nástroje; zakončeno pak Ouver-

turou z národních písní od Tittla pro orchestr. — Výsledek byl překvapující, provedení bylo bezvadné, ano místy, jako zejména v kvartetu pro smyčcové nástroje a zastaveníčku přímo výtečné. Hlučný potlesk a častá pochvala zaslouženou byla odměnou účinkujícím. — Ač měl spolek značný schodek, získal přece produkcí touto nemálo na své dobré pověsti i není si ničeho více co přát, než aby nastoupenou dráhou dále krácel s vytrvalostí a čistým zápalem pro krásné, ducha i srdce zušlechťující umění.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* *Tomášková slavnost jubilejní* slibuje dle programu svého obecenstvu pražskému nevšední požitky umělecký. Dne 17. t. m. oslavena bude památka zvěčnělého mistra provedením velkolepého jeho rekviem pro soli a smíšený sbor s průvodem orchestru, jež řízením p. Fr. Kavana provedeno bude v hlavním farním chrámě P. Marie před Týnem. Tentýž den zasazena bude pamětní deska na domě č. 15. v Tomášské ulici, kde zvěčnělý žil a zemřel. Následujícího dne uspořádán bude velkolepý koncert slavnostní, v němž jak jsme již sdělili v čísle předešlém, provedeny budou vesměs skladby Tomáškovy, reprezentující skladatelskou jeho činnost v různých směrech, od jednoduché písně a klavírní skladby počínajíc až ku skladbám orchestrálními a vokálními většího rozměru. V programu koncertu toho stala se jen ta změna, že odpadla ouvertura k jeho opeře „Serafina“ a že za náhradu položeno „Gloria“ z velkolepého jeho mše, složené ke korunovační slavnosti císaře Ferdinanda I. co číslo závěrečné. V solových číslech účinkovati budou přední naše síly umělecké: paní Marta Procházková, sl. Bubeníčková, sl. Helena Röslerová, p. Bedřich Smetana, p. K. Čech a p. J. Lev. — Za předsedu slavnostního komitétu zvolen na místě p. hraběte Karla Šenbcrna, jenž pro jiná zaměstnání volbu přijmouti nemohl, p. hr. Albrecht Koumice, za jednatele dr. Procházka, za účetního a pokladníka p. J. Drahorád. Lístky ke koncertu bude lze dostati již počátkem budoucího téhodne v hud. obchodnictví p. Em. Wetzlera a v kněhkupectví p. Fr. Řivnáče.

* *Zdeňka Fibicha* nová zpěvohra „Bukovín“ provozována bude hned po svátcích velikonočních. První představení určeno jest ve prospěch sl. Betti Hanušovy.

* *Cecilie*, sbírky novel, povídek, humoresek atd. ze života hudebních umělců, kterouž pořádá p. Em. Meliš, vyšel nákladem nár. kněhkupectví Em. Petříka sešit II. Obsahuje povídku „Dojímavý koncert“ z doby Napoleona II. a novelu od El. Polkové, jejížto hrdinou jest český houslista František Josef Anderle, rodák Poděbradský.

* *Antonín Dvořák*, jehožto plodnost jest téměř úžasná, dokončil již opět novou symfonii do d-mol.

* Tenorista vídeňské dvorní opery p. Walter, zavítá k nám na druhý týden a uspořádá zde koncert dne 11. t. m. společně s pianistou Riedlem.

* S příštím číslem obdrží ctění naši předplatitelové co hudební přílohu velmi krásný dvojzpěv (pro sopran

a tenor) z ruské zpěvohry „Nižgorodci“ našeho krajan Ed. Nápravníka, cárského kapelníka v Petrohradě, kterouž se zajisté všem zavděčiti doufáme. Jedna z nejbližších příloh hudebních bude některá scena ze Smetanovy nové zpěvohry „Dvě vdovy“. Také přátelům církevní hudby poskytneme zvláštní přílohu s několika skladbami rázu nejryzejšího,

* Veliká krise divadelní, která tolikrát mysle znepekovovala, rozhodnuta byla v poslední schůzi divadelního družstva, dne 21. března odbývané, zajisté, jak budoucnost ukáže, ve prospěch našeho ústavu národního, neboť zvolen za ředitele, jemuž svěřeno artistické i ekonomické řízení našeho divadla, výtečný umělec i muž povahy njnryzejší, pan Frant. Kolár ml., čímž o všem zůstane naší opeře na dále zachován dosavadní její správce p. Smetana. Nespokojenci mohou býti jen na straně té, která osobní a snad i politické zájmy staví výše než zájmy našeho domácího umění. S oběma však nemá umění naše ničeho co dělati. Do správní rady zvoleni jsou co předseda družstva p. Čeněk Bubeníček, co místopředseda p. dr. Čížek, dále pp. Čermák, Gütling, Hartig, Ferd. Náprstek a Židlický.

* *Biblioteky operních tekstův* vyšel nákladem Fr. A. Urbánka svazek 43., obsahující libreto k nové Smetanově komické zpěvohře „Dvě vdovy“, dle franc. veselohry Mallefila sdělané od Eman. Züngla.

* *P. Bedř. Smetana* jmenován pěveckou, literární a divadelní jednotou „Říp“ v Roudnici čestným členem.

* *Dr. Fr. Witt* uveřejňuje v 3. čísle svého časopisu „Fliegende Blätter für kathol. Kirchenmusik“ pozvání k V. generální schůzi cecilianského spolku, kteráž se odbývati bude v dnech od 5.—8. srpna b. r. v Řezni. Na každý den oznámeny jsou velice zajímavé produkce církevní a staroklasické. Bylo by velmi žádoucí, aby naši ředitelové kůru k slavnosti té v hojném počtu se vypravili, aby sami poznali prostředky, kterýmiž domahati se musíme také u nás utěšenějšího stavu církevní hudby. Idea nutnosti reformy chrámové naší hudby vnikla již do nejširších kruhů a nabude zajisté vždy větší půdy. Nesmíme v tomto ohledu zůstatí za našimi sousedy, dokažme i v tomto oboru, že co oni mohou, my také dovedeme. Bližší programy lze dostati u Bedř. Pusteta, kněhkupce v Řezni, kdež také účastníkům poukázány budou byty.

Koncerty. Jozef Miroslav Weber absoloval před rokem zdejší konservatoř co obratný houslista živého temperamentu a snažlivé vůle i vynikal již při tehdejší hlavní veřejné zkoušce ústavu toho takovými vlastnostmi při své hře, že souditi se z nich dalo nejen na hladkou obratnost technickou, nýbrž i na nemalou inteligenci mladého houslisty, jenž nadán jsa bohatou fantasií vedle naučeného i jaksi zvláštní samostatnější dráhou kráčí při přednášení které skladby. Povolán jsa do Sondershausenu co knížecí Švareburgský komorní virtuos záhy vynikal mezi tamnějšími houslisty mladšími a častěji chválen byl pro svůj pevný, velký a při tom klidný ustálený ton i rozumnou hru v odborních listech německých. V těchto dnech navštívil mladý Weber rodnou svou domovinu a použil příležitosti k uspořádání sa-

mostatného koncertu, aby se osvědčil před tváří krajanů svých, jaký as pokrok učinil od poslední doby svého zde vystoupení. Hned ku předu se přiznáváme, že mladý virtuos rozšířil i upevnil vědomosti své ve všech poměrech odboru houslového: technická stránka hry jeho jest dokonale vyrovnaná, uhlazená, téměř neomylná, přednes ve všech částech oduševněný; celkem pak činí hra jeho dojem elegance spojené s ušlechtilou náruživostí v přednášce. Neznáme mezi mladšími houslisty zdejšími nikoho, jenž by se s ním měřiti mohl i litujeme velmi, že nebylo o to postaráno, aby pozoruhodný talent Weberův upoután byl jaksi pevněji ku zdejšímu životu uměleckému. Činíme jen svou povinnost, pakliže upozorňujeme rozhodující kruhy zdejší na tuto velenadanou sílu virtuosní. Co solista hral Weber známý Maxe Brucha koncert v g-mol, Šumanovu „romanci“, Laubů v brilantní „polónez“ a k závěrku Brahmsa - Joachima uherské tance vesměs s výsledkem skvělým; v prvním čísle programu ve Spohrově koncertu pro dvoje housle (v A-dur) bral na souhře podílu otec koncertistův. Ostatní čísla programu vyplnily dvě začátečnické síly, dvě novicky umění hudebního, jež v této nebezpečné sféře poprvé zkoušely sílu mladých křídel svých: slč. Ennsova zdá se že má dosti zdravý fond hlasový; dosud však neumí s ním v také míře vládnouti, aby přiložiti se mohlo na výkon její jakési měřítko kritické. Mnoho, velmi mnoho musí slečna ta ještě studovati, než se bude moci odvážiti na koncertní podium s dobrým svědomím co pěvkyně dobré školy a vůbec své věci jista! Druhá novicka odboru klavírního sl. Dudžikovska, žákyně řiditele hudebního ústavu J. Jelínka smělejší, odvahou si počínala při přednášení Raffovy „chacconny“ a Lisztovy „uherské rhapsodie“ čís. 15. Již ten moment, že mladistvá dívka hrála na nejvyš obtížné a rozsáhlé skladby ty z paměti, svědčí o tom že tu jednati máme se silou v neobyčejné míře nadanou; radíme však, hudebnímu jejímu vychovateli aby nepřepínal hned z počátku síly ty mladé tak ohromnými, jen dokonalým, hotovým umělcům přístupnými skladbami. Koncertistu provázal obratný pianista p. Jiránek. —

V letošním roce poslední koncert konservatoře byl jednak pozoruhodným tím, že přinesl jedním dechem tři novinky orchestrální, což zajisté překvapilo každého, jenž zná pohodlnou konservativnost naší konservatoře, jednak i tím, že seznámeni jsme tu byli se štutgartskou pianistkou Annou Mehligovou, zjevem to vskutku v klaviristickém světě dámském pozoruhodným. Skladatel Goldmark, o němž oznámeno bylo, že dirigovati bude svou ouverturu k „Sakuntale“, pro churavost se neobjevil; dirigování převzal jako v ostatních číslech sám řiditel konservatoře. Goldmarkova tato skladba, jež důstojně uzavřela co číslo poslední koncert ten, jest ovšem již starší prací a pokud víme byla poprvé již r. 1865 ve filharmonických koncertech Vídeňských provedena. Jako tam učinila i nyní u nás svěží i charakteristická skladba ta velmi příznivý dojem. K nejmodernějšímu symfonistickému genu „básně symfonické“ rozhodně nenáleží, poněvadž nadržuje se postupem vývinu temat hudebních přísně dle poetického podkladu slavného dramatu indického, nýbrž vyzařuje jen paprsky povše-

chného dojmu, jež báseň na komponistu učinila. Aby jí dodal jakéhosi cizého koloritu, zvolil jednak za hlavní motiv celku thema orientálního rázu, snad nějaký úryvek skutečné indické národní písně (aspoň takový dojem činí), čímž ovšem skladba celá nabývá pojednou většího lesku originality. Ostatně jest celek příliš široce rozpředen a krása, jak známo, byť si byla sebe poutavější na počátku, délkou času přede jen unavuje: rozumná zkrácenina by celku neuškodila. — Vedle této novinky slyšeli jsme ještě poprvé Gadeho osmou symfonii (H-mol) a orchestrální „capriccio“ od H. Grädenera (op. 4.) Prvnější skladba neučinila pražádný dojem — sotva že se to může nazvati succes d'estime. Jaký to rozdíl mezi prvnějšími skladbami slavného mistra toho, jak vysoko stojí ku př. jeho „Dozvuky Ossianovy“ nad pozdější touto osmou symfonií! Podobný úkaz neustálého slábnutí tvůrčí síly u mistrů, z počátku výtečných, má věru cosi tragického do sebe; a pátráme-li po původu, po příčině úkazu toho zarmucujících tu shledáme, že vinen tím jedině neblahý vliv eklektické, uhlazeně formální školy Mendelssohnovy. Stern-dal-Bennet jakkoli byl pln bujné síly ve svém mládí, skrotil pojednou v okovech školy Mendelssohnovy a v pozdějších skladbách zahynul v pouhých formách a v obvyklé šablonovitosti. Totéž stalo se Reineckeovi; Šumanův mohutný genius v třetí periodě tvoření svého — jak známo — svěsil málomocně křídla svá pod vlivem hladké, zato však tím prazdnější formy Mendelssohnovy a zahynul v pustých temnotách blázince. Podobných příkladů celé množství lze uvést — i Gade budiž výstražným příkladem všem těm skladatelům mladším, kteří pro pouhou a jedinou formu zapomínají na čistě poetické vytváření hudební: na onen mohutný, nikdy nevysychající zdroj tvořivosti umělecké! Mnohem mladší skladba Graedenerova (op. 4.), založená na zdravé basi myšlenky určité (capriccio), vyniká ostře vyznačenou charakteristikou výrazu daleko nad celou symfonii předešlého mistra a činí dojem velmi příznivý. To poznávalo jaksi ve svém „temném tušení“ i širší obecnostvo a přijalo skladbu s radostí nelíčenou.

Pianistka Mehligova přednesla mimo velkolepý Beethovenův koncert (es dur, č. 5) s orchestrem ještě solové piecy a sice: „Chopinovu fis-dur „nokturnu“, Šumanovo „Traumeswirren“ a Lisztovu „uherskou rhapsodii“ (cis-mol) a přidala na důtklivou žádost rozjařeného obecnostva téhož mistra jedno číslo ze známých „Soirées de Vienne“ — jak vidno u nás samé velmi známé skladby. Bez nejmenší poskvrny, uhlazeně a bez odporu znamenitě hrála umělkyně ta Beethovenův koncert; při ostatních piecích dalo by se mnohé (zvláště bezdůvodně často užívané „tempo rubato“ a přílišná měkkost) vytýkati. Že byl řiditel Krejčí po každé skladbě, zvláště po Grädenerovu „capricciu“ hlučně volán, netřeba při známé secvičenosti a precizitě mladého orchestru podotýkati. — Mnohem vyššího interesu vzbudil v nás v této saisoně poslední filharmonický koncert, jenž přinesl mimo dvě práce domácích skladatelův Lisztovu geniální skladbu „Tanec v krčmě“ (valčík Mefistův) hudebně ilustrovanou to epizodu z Lenauova „Fausta“. Dojem podivuhodné „deskriptivní“ komposice té byl tak ohromný na obecnostvo, že za bouřlivého potlesku vo-

lalo několikráté dirigenta Smetanu a žádalo za opakování, čemuž bylo též vyhověno. Demonická skladba ta je ve své sféře zdařilým pendentem ku známé ne méně zvláštní Berliozově „Paní Mab“.

Co první číslo programu provedená Skuherského ouvertura „Apostat“ jest prací z doby starší skladatelské činnosti mistra našeho, faktury veskrze solidní a obvyklé formy ouverturní. Závěrečná fráze jest mohutně stupňována všemi prostředky orchestrálními, takže se nemůže ouvertura ta minouti s úspěchem zdárným v obecenstvu. „Máj“ to ovšem není! —

Nejen všeobecnou pozornost nýbrž i neobmezený obdiv získala sobě genialní symfonická práce statečného bojovníka na poli hudby nejmodernější našeho Ant. Dvořáka, kteroužto třívětou skladbu skladatel sám tituluje názvem „symfonie“. Tímto pojmenováním dal ovšem svým soudcům nejostřejší zbraň do rukou; oni praví totiž: „forma staré symfonie to není ani dle zevnějšího ani dle vnitřního uspořádání“ — a v tom mají rozhodně pravdu. Jsou to tři samostatné symfonické básně zbudované na základě přísné ve velkých rozměrech prováděné thematické práce, jakou Liszt ve svých symfonických básních zavedl; jsou to tři samostatné symfonické obrazy, z nichž každý pro sebe jest úplně zaokrouhlen a z nichž každý sám o sobě dovede úplně uspokojiti v zaokrouhleném ovšem poněkud širém rámci svém. První (allegro moderato) i druhá věta (adagio molto) činí bez odporu na každého, jenž dovede souditi o věci bez předpojatosti, dojem uchvacující, jakého málokdy zažije člověk v síních koncertních, dojem velkolepý; a již z toho možno by bylo souditi, že skladba, jež dovede tak neodolatelnou mocí pozachvěti v nehlubším nitru člověkem celým, není výronem pouze šťastně „nadaného“ (talentovaného) nýbrž (vyslovuji to s plným přesvědčením) přímo genialního ducha tvůrčího. Jsem jist, že by obě jmenované věty této skladby Dvořákovy v celém světě došly příznivého posouzení a zvláště tam, kde idey doby nejmodernější s oblibou se pěstují a prakticky provádějí. Třetí věta jest celkovým uspořádáním neurovnána a nečiní dojem uspokojivý proto, poněvadž není ve všech svých částech souměrně a rovnovážně vystavena. Již dle prvního motivu tohoto allegro „vivace“ jest patrné, že skladatel chtěl nyní psáti „scherzo“ neboť zvláště rytmickým svým bujným životem poukazuje úplně na sféru rozpoutaného humoru; však během skladby napadlo komponistovi, že by se snad větší jednota v celou práci dalá přivéstí použitím motivů z dřívějších vět; jakmile však začal pracovati s motivy těmi, rostla mu práce pod rukou do šíře nepřehledné, tak že nevěděl kde a kdy by měl skončiti. Poslední věta jest příliš širých rozměrů a sestává s příliš pestrých elementů. Pro tak obratného symfonika jakým jest bez odporu Dvořák, nebylo by napravení celku příliš obtížným: necht z prvního „scherzového“ motivu poslední věty vystaví v skrovnější formě samostatné, skutečné scherzo a postaví je mezi „allegro moderato“ a „adagio molto“ a finalní čtvrtou větu necht přikomponuje znovu přibráním motivů z vět předešlých, čímž celku ovšem ráz jednoty bude dodán. Celek ten bude pak činit dojem čistě estetický, dojem práce celé, práce dokonalé; „symfonie“ to ale předc nebude, vzdor

tomu, že zevnější uspořádání čtyřvěté by bylo zachováno; neboť vnitřní propracování jednotlivých vět není u Dvořáka nikdy dle pravidel staré symfonie prováděno, nýbrž dle moderní práce thematické. Však i tu jest pomoc velmi snadná: necht nazve skladatel svou práci „čtyřvětou symfonickou básní“ nebo „volnou orchestrální fantasií“ a tím nejlépe se zbaví všech výčitek se strany obdivovatelů zlatých starých forem šedivé symfonie!

X.

Z Písku. (P. d.) Dne 28. března ukončila zdejší beseda měšťanská hudebním věnečkem řadu svých zábav postních. Ač dýchánek tento pestrostí a bohatostí programu nad předešlé toho druhu zábavy vynikal, tož předc byl mnohem slaběji navštíven, než onyno. — Podáme tuto v krátce program, jak praveno, zvláště zajímavý. Číslem 2. byla Beriotova skladba pro housle s průvodem piana, „Fantaisie ou scène de ballet“, již následovala známá Vieuxtempsova „Réverie“. Po té přednesen kvartetem hlasů mužských veleněžný sbor slovutného P. Křížkovského „Odpadlý od srdce“, precisně a s náležitým stupňováním dynamických nuancí na místě ohlášeného Drahorádova sboru „Divná věc“. Totéž kvarteto ve spojení s nečetným sborem vystoupilo v čís. 8. s fragmenty Bendlova koncertu pro merlotiny. Co as bylo příčinou, že rozmarná práce ta byla nám podána kusá, necelá, tím ovšem utrpěvši? Či nebylo času na náležité, nepřiliš obtížné nastudování celku? — Po písni tenorové s průvodem violoncella od Kückena („Kdys nebesa slzu uronila“), která nad obyčejné niveau všech prací velduchů (?), jakými jsou jmíni Abt, Kücken a celá ta spousta vzdychavých skladatelů Německa, nijak ne vyniká, a jejíž místo na programu důstojněji by byla vyplnila některá zdařilá práce domácí (což náš Gregora jest ničím?), následovalo klavírní es-dur kvarteto L. v. Beethovena. Skladba ta velikolepě založená, plna jednoduchých, a předc vznešených myšlének (poukazujeme jenom ku překrásné větě střední) a přerozmanitých efektů, byla slušně provedená. Ale což záleží našemu obecenstvu na tom! Po celé kvarteto ozýval se z druhého pokoje, kde páni sousedé si hověli, neostýchavý hovor; ano i v samém sále besedním — s litostí to konstatujeme, — švitořivé některě dámy nedaly se v zábavě své vytrhovati. Co by as řekl k obecenstvu takovému mistr Beethoven! — Mezery mezi jednotlivými čísly vyplnily piecy zdařile, přednesené kapelou našeho „Sokola“.

XX.

— Tiskem a nákladem Jos. R. Vilímka vyšlo druhé vydání I. svazku zábavného čtení „*Nejlepší české humoresky*“, jež ilustroval mistrovskou rukou Frant. Kolár, čtenářům z výtečných jeho ilustrací v „Humoristických listech“ zajisté známý na slovo vzatý umělec.

Česká zpěvohra. „*Dvě vdovy*“. Komická zpěvohry od Bedř. Smetany. (Dne 27. března poprvé provedená.) O tom, že novinka tato operní z pera slaveného mistra našeho s entusiasmem v dějinách opery české nevidaným i neslýchaným byla přijata, zmínili jsme se již v minulém čísle listu našeho; ostatně jest velkolepý ten úspěch zevnější znám ze zpráv listů denních

s dostatek — a proto pomíjijíce bližší popsání onoho skvělého triumfu, jež slavil za jásoťu obecenstva veškerého genius Smetanův, obracíme ihned zřetel k náležitému ocenění nejnovějšího toho zjevu v operním životě českém.

Dříve ještě dlužno, abych upozornil na předešlá díla Smetanova z oboru operního; neboť pakliže jest, že veškeré plody určité individuality umělecké s proudem příbuzného duševního života souvisí a spojeny jsou takřka páskou stejnorodé tvůrčí síly, pak to tím větší platnosti má právě u nás, kde směr opery české není dosud jasně ustálen, kde samostatný, originelní ráz v moderním českém umění hudebním se teprve tvoří a v ustálenější formy umělecké se halí. Heslem doby naší jest idea národnosti. Tak jako u sousedův podobně i u nás probuzené jednou vědomí národní kráčí směrem vlastním, samostatným ku předu a národ náš snaží se ve všech oborech, a zvláště v širém oboru uměleckém, jako jiní vtisknouti plodům svým pečeť originelního, specificky českého ducha. V době nejnovější jest zvláště v oboru umění hudebního snaha tato národnosti nejzřejmější. V Německu R. Wagner nový, čistě německý zavedl směr v „hudebním dramatu“, nejvyšším to stupni a výkvětu umění hudebního. Jakým způsobem dopracoval se muž ten určitého toho národnostního směru? Jak známo, jen tím, že stavil práce své na základech přirozených, dalšího života schopných — na základech totiž ducha národního a ducha řeči národa svého.

Ve světě slovanském, kde idea národnosti nejhlubších zapustila kořenů a nový tu ruch mezi umělci slovanskými se po jednou rozproudil vlnami úchvatnými, záhy ozývaly se hlasy četné po utvoření zvláštního, ovšem slovanského dramatu hudebního. Jakými cestami se mohlo jedině dospěti k vyznačenému cíli? Nejchatrnější rozum uzná, že stavěti se muselo na základech přirozených totiž na základech opět jenom ducha národního a ducha řeči toho kterého národa slovanského. Z toho patrno, že princip tento dodává určitého rázu speciální barvitosti uměleckým výtvorům každého národa a že se tedy hodí pro všechny národy, pro všechny věky; v něm pojí se pravda i příroda, tyto nejvznešenější pojmy v celek nerozlučný. Díla všech věků, výtvořů ducha lidského nejvznešenější spočívají jedině na těchto dvou zákonech a pramenech všeho krásna.

Mezi Slovany v době nejnovější zvláště dva kmeny (ruský a český) vynikly pojednou v oboru hudebním svými na základech naznačených založenými plody uměleckými. V Rusku stavěti počal dle principu toho národního, či — což stejné jest — dle principu „Wagnerovského“ slavný Glinka díla svá dramatická a stal se, jak známo, zakladatelem ruské národní opery a tím i původcem zvláštního ruského slohu v umění hudebním. U nás pak na témž principu zakládati počal své opery náš velmistr Smetana i podařilo se mu práci úsilivou první položití základy zdravé k originelnímu směru národního českého dramatu hudebního. Ve vážné opeře jeho „Daliboru“ zvláště počíná směr ten bráti na se fisiogonii

určitější; v Libuši pak dosáhl výrazu nejjasnějšího a pravého vrchole svého. Pro seriousní drama hudební stvořil nám již Smetana vzor rysův určitých, dle něhož musí generace našich mladších skladatelův pokračovati, máme-li po čase docíliti jednotný ráz v dramatu našem hudebním, jenž by ducha národa českého jasně v umění hudebním charakterizoval.

Čistě moderní tento směr však v oboru opery komické dosud nedovedl sobě úplně cestu u nás prokřestiti. Začátek jest sice zdárný položen; však ku vzoru opery rozmarné tak vznešenému, jako v oboru opery seriousní jsme dosud nedospěli.

„Prodanou nevěstou“ učinil všestranný i všeobsáhlý duch Smetanův šťastný náběh k určitějšímu typu komické opery české; však celek není staven na principech moderních, jak seto zdařilo Smetanovi v oboru vážné zpěvohry, nýbrž na základech a vzorech doby starší, na formách, jež pro budoucnost nemohou míti významu rozhodnějšího. Toho si byl mistr náš příliš dobře vědom a proto snažil se dodatí své „Prodané“ modernější barvitosti i dokonalejší zaokrouhlenosti hlavně tím, že prosaický dialog, jenž formu opery vždy znetvořuje, opatřil rouchem hudebním. Dle toho dalo se očekávati, že v příští své nové skladbě barvitosti komické bude místy ze zkušenosti nabyté hojně těžiti: tedy že především dá výhost proze, že vyhne se starším formám, zejména že na jednotlivá čísla jako arie a kuplety atd. ohled bráti nebude, nýbrž celek že uspořádá jednotný dle intencí čistě dramatických, zkrátka dalo se očekávati, že v nové své opeře komické vstoupí Smetana na půdu nejmodernější, tak jako to krátce před tím šťastně byl provedl v opeře vážné.

(Dokončení.)

Listarna redakce.

P. F. B. v Písku. Srdečné díky, jen zasílejte dále.

P. A. F. v Lublani. Obdrželi jsme obé, za zaslou skladbu jsme Vám velmi povděční.

Úvahu o koncertech Frant. Bendla odložiti jsme museli k příštímú číslu. Red.

Jelikož započnou již brzo přípravné zkoušky pro zpěvy v ruském chrámu pravoslavném, žádám ony pány, kteří se u mne již dříve do sboru byli přihlásili, pro případ, že byt svůj změnili, by sobě neobtěžovali, během příštího téhodne nynější svůj byt umně oznámiti.
Dr. Lud. Procházka.

(Zasláno.)

Prodá se piano

skrácené 6¹/₂ oktávové, bližší podmínky u p. Klause u Montagu III. v 3. poschodí.